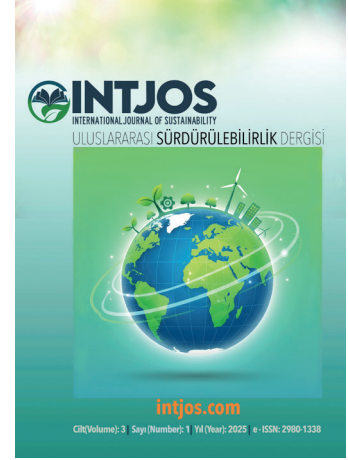

INTERNATIONAL JOURNAL OF SUSTAINABILITY

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17624158>

INTJOS 2025; 3 (1) :73-96

Göçmenlerin Sürdürülebilir Kültürel Uyum Sürecinde Algılanan Ayrımcılığın Rolü: Sosyal Destek Mekanizmalarının Aracılık Etkisi

The Role of Perceived Discrimination in Immigrants' Sustainable Cultural Adjustment: The Mediating Effect of Social Support Mechanisms

- Bünyamin KARALOĞLU
İstanbul Nişantaşı Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
- Ali ÖZCAN
İstanbul Nişantaşı Üniversitesi
İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi
Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü
ali.ozcan@nisantasi.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0003-3751-8148>

ÖZET

Bu çalışma, göçmen bireylerin kültürel uyum süreçlerinde algıladıkları ayrımcılık ile sosyal destek mekanizmaları arasındaki ilişkileri incelemeyi ve sosyal desteğin bu ilişkideki aracılık rolünü ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında, kültürel uyumun algılanan ayrımcı-

Kaynak gösterimi için:

KARALOĞLU B. & ÖZCAN A.(2025).Göçmenlerin Sürdürülebilir Kültürel Uyum Sürecinde Algılanan Ayrımcılığın Rolü: Sosyal Destek Mekanizmalarının Aracılık Etkisi; International Journal of Sustainability -INTJOS, c.3 s.1 ISSN: 2980-1338

lık üzerindeki etkisi ile bu etkide sosyal destek mekanizmalarının aracılık düzeyi analiz edilmiştir. Literatürde göçmenlerin karşılaştığı ayrımcılığın kültürel uyum sürecini olumsuz etkilediği; sosyal destek sistemlerinin ise bireylerin psikolojik ve sosyal uyum süreçlerinde koruyucu bir rol oynadığına işaret eden bulgulardan hareketle araştırma modeli oluşturulmuştur.

Araştırma, 2025 yılında İstanbul'da yaşayan göçmen bireyler üzerinde nicel araştırma deseniyle yürütülmüş; veri toplama yöntemi olarak anket tekniği kullanılmıştır. Toplamda 403 katılımcıdan elde edilen veriler, SPSS programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Araştırmada kültürel uyum bağımsız değişken, algılanan ayrımcılık bağımlı değişken ve çok boyutlu algılanan sosyal destek ise aracı değişken olarak ele alınmıştır. Kullanılan ölçekler, literatürde geçerliliği sağlanmış ölçeklerden uyarlanarak uygulanmıştır.

Yapılan korelasyon ve regresyon analizleri sonucunda; kültürel uyumun algılanan ayrımcılığı anlamlı ve negatif yönde etkilediği (H1), kültürel uyum ile sosyal destek mekanizmaları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunduğu (H2) ve sosyal destek düzeyinin ayrımcılık algısını azaltıcı bir etkide bulunduğu (H3) saptanmıştır. Ayrıca, hiyerarşik regresyon analizleri sonucunda, sosyal destek mekanizmalarının kültürel uyum ile algılanan ayrımcılık arasındaki ilişkide kısmi aracılık rolü üstlendiği belirlenmiş (H4) ve bu bulgular aracılık modeli kapsamında desteklenmiştir.

Bu tez çalışması, göçmenlerin kültürel uyum süreci ile ayrımcılık algısı ve sosyal destek mekanizmaları arasındaki etkileşimleri bütüncül bir yaklaşımla ele alarak, alanyazına önemli katkılar sunmakta; aynı zamanda politika yapıcılara yönelik sosyal uyum ve destek programları geliştirilmesi konusunda pratik öneriler sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Göçmenler, Kültürel Uyum, Algılanan Ayrımcılık, Sosyal Destek*

ABSTRACT

This study aims to examine the relationship between perceived discrimination and social support mechanisms in the cultural adaptation process of immigrant individuals, and to reveal the mediating role of social support within this relationship. The research analyzes the impact of cultural adaptation on perceived discrimination and the extent to which social support mechanisms mediate this effect. Based on findings in the literature indicating that discrimination negatively affects the adaptation process of immigrants, while social support plays a protective role in their psychological and social adjustment, a theoretical model was proposed.

The research was conducted in 2025 using a quantitative research design on immigrants living in Istanbul. Data were collected through a structured questionnaire, and a total of 395 valid responses were analyzed using SPSS. In the study, cultural adaptation was defined as the independent variable, perceived discrimination as the dependent variable, and multidimensional perceived social support as the mediating variable. The measurement instruments employed in the data collection tool were adapted from previously validated scales in the literature.

As a result of correlation and regression analyses, it was found that cultural adaptation

significantly and negatively predicts perceived discrimination (H1); that there is a positive and significant relationship between cultural adaptation and social support mechanisms (H2); and that higher levels of social support are associated with lower levels of perceived discrimination (H3). Furthermore, hierarchical regression analyses demonstrated that social support mechanisms have a partial mediating effect on the relationship between cultural adaptation and perceived discrimination (H4), thus supporting the proposed mediation model.

This thesis makes a significant contribution to the existing literature by presenting a comprehensive examination of the interactions between cultural adaptation, perceived discrimination, and social support among immigrants. It also offers practical recommendations for policymakers aiming to develop effective social support and integration programs to reduce discrimination perceptions and foster cultural adaptation among immigrant populations.

Keywords: *Immigrants, Cultural Adaptation, Perceived Discrimination, Social Support*

GİRİŞ

Bu çalışma, göçmen bireylerin kültürel uyum süreçlerinde karşılaştıkları ayrımcılık algısının etkilerini ve sosyal destek mekanizmalarının bu ilişki üzerindeki aracılık rolünü incelemeyi amaçlamaktadır. Göçmenlerin toplumsal uyum sürecinde yaşadıkları zorluklar, sosyal çevreyle etkileşimleri, destek sistemlerine erişimleri ve bu süreçte maruz kaldıkları ayrımcılık, gerek psikolojik gerekse sosyolojik açıdan önemli sonuçlar doğurmakta ve akademik literatürde giderek artan bir ilgiyle ele alınmaktadır. Bu çalışma, İstanbul’da yaşayan göçmenler üzerinden yola çıkarak, kültürel uyum, algılanan ayrımcılık ve sosyal destek mekanizmaları arasındaki ilişkileri daha kapsamlı ve nedensel bir çerçevede ele almaktadır.

Araştırmanın temel sorusu, “Kültürel uyum, algılanan ayrımcılık ve sosyal destek mekanizmaları arasındaki ilişkiler nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir. Günümüzde göçmenlerin çeşitli sosyal, ekonomik ve kültürel zorluklarla karşılaştıkları bilinmektedir. Ancak bu zorlukların, sosyal destek sistemleri aracılığıyla ne ölçüde dengelenebildiği veya hafifletilebildiği konusu yeterince araştırılmamıştır. Bu çalışma, literatürdeki bu boşluğa cevap vermeyi hedeflemekte ve hem teorik hem de pratik düzlemde katkı sağlamaktadır.

Araştırmanın orijinalliği üç temel noktada öne çıkmaktadır: Birincisi, algılanan ayrımcılık ile kültürel uyum arasındaki ilişkiyi sosyal destek mekanizmalarının aracılık rolüyle birlikte ele alan yeni bir kavramsal model önerilmektedir. Literatürde bu yapıyı bu bütünsellikte inceleyen çalışma sayısı oldukça sınırlıdır. İkincisi, araştırma Türkiye bağlamında göçmen deneyimlerine odaklanmakta ve bu yönüyle farklı ülke örneklerine kıyasla yerel veriye dayalı tamamlayıcı bilgiler sunmaktadır. Üçüncüsü ise, çalışmada nicel yöntemler kullanılmış ve elde edilen veriler korelasyon ve hiyerarşik regresyon analizi ile test edilmiştir. Bu yöntemsel yaklaşım, özellikle nicel bulgulara dayanan çalışmalardaki metodolojik eksikliklerin giderilmesine katkı sunmaktadır.

Araştırma sonuçları, bu hipotezlerin tamamının kabul edildiğini ortaya koymuştur. Kültürel uyumun, sosyal destek üzerinde pozitif bir etkisi olduğu; sosyal desteğin ise hem ayrımcılık

algısını azalttığı hem de bu iki değişken arasındaki ilişkide kısmi bir aracılık rolü üstlendiği belirlenmiştir. Bu bulgular, göçmenlerin sosyal destek sistemlerine erişiminin artırılmasının, kültürel uyumlarını kolaylaştırabileceği ve ayrımcılık algılarını azaltabileceği yönünde önemli kanıtlar sunmaktadır.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Göçmenlik

Göçmenlik, tarih boyunca toplumların demografik, ekonomik ve sosyal yapısını derinden etkileyen bir olgu olmuştur. Göçmen kavramı, farklı akademik disiplinler ve uluslararası kuruluşlar tarafından çeşitli biçimlerde tanımlanmıştır. Bu tanımlar, genellikle göçmenin hareketlilik sebebine, hukuki statüsüne ve göç ettiği coğrafyaya göre değişiklik göstermektedir. Uluslararası Göç Örgütü'ne (IOM) göre, göçmen, “kendi ülkesinin sınırları dışına, genellikle daha iyi yaşam koşulları, eğitim fırsatları veya güvenlik amacıyla taşınan kişi” olarak tanımlanır (IOM, 2023: 12). Birleşmiş Milletler (BM) ise göçmen kavramını daha geniş bir perspektiften ele almakta ve “bir yıldan uzun süreli bir ülkede yaşayan kişiler” şeklinde ifade etmektedir (UN, 2022: 45).

Göçmenlerin toplumsal uyum süreçleri, sosyal politikaların geliştirilmesi açısından kritik bir öneme sahiptir. Massey vd. (1993: 438), göç hareketlerinin, göçmenlerin entegrasyon süreçlerine yönelik politikalarla desteklenmesi gerektiğini belirtmektedir. Bunun yanı sıra, göçmenlerin kültürel çeşitliliği teşvik ederek toplumlara yaratıcı ve yenilikçi bir dinamizm kattıkları ifade edilmektedir (Castles ve Miller, 2020: 92).

1.2. Kültürel Uyum

Kültürel uyum, bireylerin farklı bir kültüre girdiklerinde yaşadıkları psikolojik ve davranışsal adaptasyon süreci olarak tanımlanabilir. Bu kavram, bireylerin yeni bir toplumsal ve kültürel çevrede yaşarken kendi kültürlerini sürdürme ve yeni kültüre uyum sağlama dengesi üzerine kuruludur. Berry'nin (1997: 8) kültürel uyum modeli, bu süreci entegrasyon, asimilasyon, ayrışma ve marjinalleşme gibi dört farklı stratejiyle ele almaktadır. Bu stratejiler bireylerin kültürel tercihlerini ve çevresel koşulların etkisini açıklamaktadır.

Kültürel uyum kavramı sosyal psikoloji, sosyoloji ve antropoloji alanlarında çok boyutlu olarak incelenmiştir. Ward ve Kennedy (1999: 663), kültürel uyumu psikolojik ve sosyokültürel uyum olarak ikiye ayırmış ve psikolojik uyumu bireyin duygusal refahı olarak tanımlarken sosyokültürel uyumu yeni toplumsal normlara ve kurallara uyum sağlama kapasitesi olarak belirtmiştir.

Kültürel uyum bireylerin yaşadığı farklı toplumsal ve kültürel ortamlara entegrasyonunu içerir. Schwartz, Montgomery & Briones, (2006) kültürel uyum sürecini iki ana boyutta ele almıştır: davranış uyumu ve kimlik uyumu. Davranış uyumu, bireylerin yeni kültüre uygun çevresel ve

sosyal normlara adapte olma sürecini ifade ederken; kimlik uyumu, bireylerin kültürel kimliklerini sürdürürken yeni bir kimlik oluşturma çabalarını kapsar.

Ayrıca, Kosic (2004: 164), kültürel uyumu bireylerin kültürel farklılıkları algılama ve bu farklılıkların üstesinden gelme yetenekleri ile de bağlantılandırmıştır. Kültürel uyum hem bireysel hem de toplumsal dinamiklerle şekillenir ve bu dinamiklerin uyum sürecinde belirleyici bir etkisi vardır.

Kültürel uyum amacı, bireylerin farklı bir kültüre adaptasyon sürecinde psikolojik ve davranışsal dengeyi sağlamaları ve topluma etkin bir şekilde katılım sağlamalarını hedeflemektedir. Bu bağlamda, kültürel uyum süreci, bireylerin kendilerini yeni bir toplumsal yapı içerisinde anlamlandırma ve kendi kültürel kimliklerini koruyarak yeni kültüre entegrasyon sağlama çabalarını kapsamaktadır. Berry'nin (1997: 8) kültürel uyum modeli, bireylerin hem kendi kültürlerine bağlılık hem de yeni kültüre entegrasyon süreçlerini incelemektedir.

Kültürel uyum amacı aynı zamanda, bireylerin hem psikolojik iyi oluş hallerini hem de toplumsal başarıyı artırmayı hedefleyen bir uyum sürecini ifade eder. Ward ve Kennedy (1999: 663), kültürel uyumu bireylerin sosyokültürel beklentilere adapte olması ve duygusal düzenlerini sağlaması olarak iki temel hedefle ele almıştır.

1.3. Algılanan Ayrımcılık

Algılanan ayrımcılık, bireylerin veya grupların kendilerine yönelik ayrımcı davranışları fark etmeleri veya bu tür davranışlara maruz kaldıklarını düşünmeleri olarak tanımlanmaktadır. Bu kavram, sosyal psikoloji ve sosyoloji literatüründe, özellikle toplumsal eşitlik ve sosyal adalet çalışmalarında önemli bir yer tutmaktadır (Schmitt ve Branscombe, 2002: 230). Algılanan ayrımcılık, çoğu zaman bireylerin etnik kökenleri, dil, din, cinsiyet ya da göçmenlik statüsü gibi faktörler temelinde toplumsal önyargı ve negatif davranışlarla karşılaşma deneyimlerini kapsamaktadır (Pérez vd., 2008: 345).

Algılanan ayrımcılık, iki temel bileşen üzerinden ele alınabilir: bireysel algılama ve toplumsal çerçeve. Bireysel algılama, bireylerin kendilerine yönelik ayrımcı davranışların farkındalığını ifade ederken; toplumsal çerçeve, bu algılamanın sosyal, ekonomik ve politik bağlamlarda değerlendirilmesini kapsar. Literatür, algılanan ayrımcılığın sadece bireylerin ruh sağlığı ve sosyal uyumları üzerindeki etkileriyle değil, aynı zamanda toplumsal düzeyde adalet algısını şekillendiren bir unsur olduğu konusunda da hemfikirdir (Dovidio ve Gaertner, 1998: 316).

1.4. Sosyal Destek Mekanizmaları

Sosyal destek mekanizmaları, bireylerin çevrelerinden aldıkları duygusal, bilgilendirici ve pratik yardımları ifade eder. Bu mekanizmalar, bireylerin stresle başa çıkmalarına, psikolojik ve fiziksel sağlıklarını korumalarına yardımcı olur. Sosyal destek, genellikle aile, arkadaşlar, komşu-

lar ve iş arkadaşları gibi sosyal ağlar aracılığıyla sağlanır.

Sosyal destek, bireyin çevresindeki kişiler tarafından sevgi, ilgi, değer ve güven görme gereksinimlerinin karşılanması olarak tanımlanır. Bu ihtiyaçların çeşitliliği nedeniyle, sosyal destek tanımları farklılık gösterebilir (Başoğlu, 2023). Örneğin, sosyal destek, bireyin sosyal çevresiyle bağlarının kopmaması ve sosyal ilişkilerinin devam etmesi olarak da ele alınabilir.

Sosyal destek, yapısal (sosyal ağın büyüklüğü, sosyal entegrasyon derecesi) ve işlevsel (sağlanan destek türleri; alınan destek ile algılanan destek arasındaki fark) özelliklere sahip olarak kavramsallaştırılır (Uchino, 2009). Yapısal destek, bireyin sosyal ağındaki bağlantıların sayısını ve bu ağ içindeki entegrasyon derecesini ifade ederken, işlevsel destek, bu ağın sağladığı duygusal, enstrümantal, bilgilendirici ve değerlendirme desteği gibi spesifik işlevleri kapsar (House, 1981). Sosyal destek türleri genellikle dört ana başlık altında incelenir (Wills, 1991):

- **Duygusal Destek:** Empati, sevgi, güven ve ilgi sunma.
- **Enstrümantal Destek:** Maddi yardım, hizmet veya pratik destek sağlama.
- **Bilgilendirici Destek:** Tavsiye, rehberlik veya bilgi sunma.
- **Arkadaşlık Desteği:** Sosyal etkinliklere katılım ve aidiyet hissi sağlama

Sosyal destek mekanizmaları, göçmenlerin yeni bir topluma uyum süreçlerinde kritik bir rol oynar. Bu mekanizmaların temel amacı, göçmenlerin psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayarak, onların topluma entegrasyonunu kolaylaştırmaktır. Sosyal destek, bireylerin stresle başa çıkma yeteneklerini artırır ve yaşam memnuniyetlerini yükseltir.

2. HİPOTEZ GELİŞTİRME

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmanın temel amacı, göçmen bireylerin kültürel uyum düzeyleri ile algılanan ayrımcılıkları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak ve sosyal destek mekanizmalarının bu ilişkideki aracı rolünü incelemektir. Bu doğrultuda oluşturulan araştırma modeli, üç temel değişken çerçevesinde yapılandırılmıştır: kültürel uyum (bağımlı değişken), algılanan ayrımcılık (bağımsız değişken) ve sosyal destek (aracı değişken).

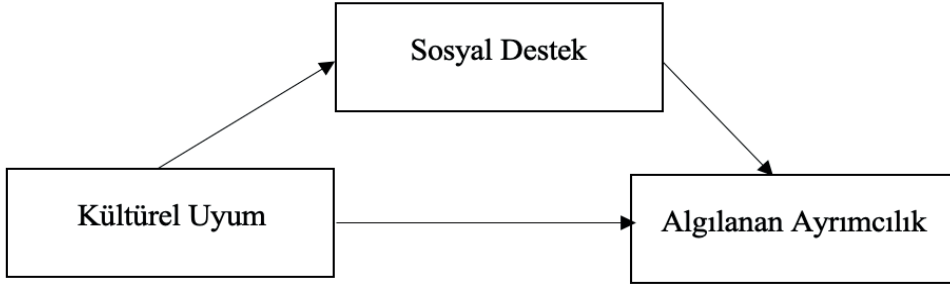
Bu model doğrultusunda geliştirilen araştırma hipotezleri şunlardır:

H1: Kültürel uyum ile algılanan ayrımcılık arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2: Kültürel uyum ile sosyal destek arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H3: Sosyal destek ile algılanan ayrımcılık arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H4: Sosyal destek, kültürel uyum ile algılanan ayrımcılık arasındaki ilişkide aracılık rolü üstlenmektedir.

Şekil 1. Araştırma Modeli

Bu hipotezler doğrultusunda oluşturulan araştırma modeli, Şekil 1’de görsel olarak sunulmuş ve çalışmanın metodolojik altyapısını oluşturmuştur.

2.3. Kültürel Uyum ve Algılanan Ayrımcılık Arasında İlişkiler

Kültürel uyum, bireylerin göç ettikleri toplumun norm ve değerlerini öğrenme, bu topluma katılım sağlama ve iki kültür arasında denge kurma süreci olarak tanımlanır. Ancak bu süreçte karşılaşılan ayrımcılık deneyimleri, bireylerin kültürel uyumlarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Literatürde, algılanan ayrımcılığın göçmenlerin uyum sürecine yönelik motivasyonlarını azalttığı ve psikolojik stres yarattığı yönünde bulgular mevcuttur.

Berry (1997), bireylerin göç sonrası yaşadıkları ayrımcılığın, özellikle asimilasyon ve entegrasyon stratejilerini benimsemelerini engellediğini, bu durumun da kültürel uyum sürecini zorlaştırdığını ifade etmektedir. Noh ve Kaspar (2003) ise algılanan ayrımcılığın depresyonla ilişkili olduğunu ve bu durumun bireylerin sosyal çevreyle sağlıklı ilişkiler kurmasını engelleyerek uyumu olumsuz etkilediğini göstermiştir. Jasinskaja-Lahti ve arkadaşları (2006) tarafından yapılan bir çalışmada, algılanan ayrımcılık düzeyinin yüksek olduğu gruplarda uyum düzeyinin düşük olduğu tespit edilmiştir.

Türkiye bağlamında yapılan çalışmalar da benzer sonuçları desteklemektedir. Örneğin, Çelik ve Eflatun (2020), Türkiye’deki göçmen öğrencilerle yaptıkları çalışmada, ayrımcılık deneyimlerinin öğrencilerin sosyo-kültürel uyum düzeyini anlamlı düzeyde negatif etkilediğini belirlemiştir. Arastaman (2018) ise kültürel zekâ ile ayrımcılık algısı arasında ters yönlü bir ilişki olduğunu ve kültürel zekâ düzeyi yüksek bireylerin ayrımcılıktan daha az etkilendiğini göstermiştir.

Sonuç olarak, literatürdeki birçok çalışma, algılanan ayrımcılığın kültürel uyum süreci üzerinde olumsuz bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, göçmenlerin toplumsal bağ kurma ve kendilerini toplumun bir parçası olarak hissetme süreçlerini sekteye uğratmakta, dolayısıyla entegrasyonun önünde önemli bir engel teşkil etmektedir. Bu çalışmada da elde edilen bulgular, mevcut literatürle paralel olarak, ayrımcılık algısının kültürel uyumu olumsuz yönde etkilediğini doğrulamaktadır.

2.4. Kültürel Uyum ve Sosyal Destek Mekanizmaları Arasında İlişkiler

Kültürel uyum süreci, bireylerin yeni bir toplumda psikolojik ve sosyokültürel olarak denge kurabilmesini ve yaşamlarını anlamlı bir şekilde sürdürebilmesini hedefler. Bu süreçte sosyal destek mekanizmaları, göçmenlerin karşılaştıkları stres faktörlerini yönetmelerine, sosyal bağlar kurmalarına ve ev sahibi toplumla sağlıklı ilişkiler geliştirmelerine yardımcı olarak kültürel uyumu kolaylaştıran önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

Berry (1997) ve daha sonra Ward ve Kennedy (2001), kültürel uyumun sadece bireyin bireysel çabalarıyla değil, aynı zamanda sosyal çevre tarafından sunulan destekle de ilişkili olduğunu savunmuşlardır. Sosyal destek, duygusal, bilgi verici ve araçsal destek biçiminde sunulabilir ve bu unsurlar göçmenlerin yeni kültürel ortama adaptasyon sürecinde güçlü bir tampon görevi görür (Schwartz vd., 2010).

Wang ve arkadaşları (2006), ABD'deki uluslararası öğrenciler üzerinde yaptıkları çalışmada, sosyal destek algısının yüksek olduğu bireylerin kültürel uyum düzeylerinin daha yüksek olduğunu saptamışlardır. Benzer şekilde, Angelini, Casi ve Corazzini (2015), kültürel asimilasyonla yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkide sosyal desteğin belirleyici bir rol oynadığını belirtmişlerdir.

Bu bağlamda, mevcut çalışmada da kültürel uyum ile çok boyutlu algılanan sosyal destek arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiş olup bu bulgu, literatürdeki önceki çalışmalarla tutarlıdır. Sosyal destek mekanizmalarının güçlü olduğu ortamlarda göçmenlerin kültürel uyum süreçlerinin daha hızlı ve sağlıklı şekilde ilerlediği görülmektedir. Dolayısıyla bu destek yapılarının güçlendirilmesi, uyum politikalarının merkezinde yer almalıdır.

2.5. Sosyal Destek Mekanizması ve Algılanan Ayrımcılık Arasında İlişkiler

Algılanan ayrımcılık, bireyin dışlanmışlık hissini artırarak psikolojik refahını ve sosyal uyumunu olumsuz etkileyebilir. Bu süreçte, sosyal destek mekanizmaları bireyin stresle başa çıkmasını kolaylaştırarak ayrımcılığın etkilerini azaltıcı bir tampon işlevi görebilir (Cohen & Wills, 1985). Nitekim, sosyal destek ile algılanan ayrımcılık arasındaki ilişkiyi ele alan birçok çalışma, sosyal desteğin bu olumsuz algının etkisini hafiflettiğini göstermektedir.

Yapılan araştırmalarda, yüksek sosyal destek algısına sahip bireylerin, ayrımcılık algısından daha az etkilendiği ve bu desteğin psikolojik dayanıklılığı artırdığı vurgulanmaktadır. Örneğin, Torres ve Ong (2010), Latin kökenli Amerikalılarla yaptıkları çalışmada, sosyal destek düzeyinin ayrımcılık algısıyla ilişkili depresif semptomları önemli ölçüde azalttığını göstermiştir. Benzer şekilde, Ajrouch, Reisine ve Lim (2010) yaşlı göçmenler üzerinde yaptıkları araştırmada, sosyal desteğin ayrımcılık algısıyla başa çıkmada koruyucu bir unsur olduğunu belirtmiştir.

Bu bulgular ışığında, sosyal destek sistemlerinin yalnızca bireysel bir kaynak değil, aynı zamanda ayrımcılıkla mücadelede toplumsal bir araç olduğu söylenebilir. Politika yapımcıların ve sosyal hizmet uzmanlarının, ayrımcılığa uğrayan bireylerin destek ağlarını güçlendirecek stratejiler geliştirmeleri, sosyal uyum açısından kritik öneme sahiptir.

2.6. Kültürel Uyum ve Algılanan Ayrımcılık Arasındaki İlişkide Sosyal Destek Mekanizmalarının Aracılık Rolü

Göçmenlerin yeni bir topluma uyum sağlama sürecinde, kültürel farklılıklar kadar maruz kaldıkları sosyal dışlanma ve ayrımcılık da önemli rol oynamaktadır. Bu süreçte algılanan ayrımcılık, kültürel uyumu olumsuz etkileyen psikososyal bir stres kaynağı olarak değerlendirilmektedir (Berry, 1997). Ancak bireylerin sahip olduğu sosyal destek sistemlerinin, bu olumsuz etkiyi azaltabileceği ve kültürel uyumu kolaylaştırabileceği yönünde güçlü kanıtlar mevcuttur (Schmitt et al., 2014; Wang ve Goto, 2006).

Sosyal destek mekanizmaları, bireylerin çevresinden gördüğü duygusal, bilişsel ve maddi yardımları ifade etmektedir. Özellikle göçmen bireylerin, karşılaştıkları ayrımcılık durumlarında aile, arkadaş, komşu ve yerel destek gruplarından aldıkları destek, bu kişilerin toplumla olumlu ilişkiler geliştirme ve aidiyet hissetme düzeylerini artırmaktadır. Aranda,

Yapılan bazı çok değişkenli analizler, sosyal desteğin yalnızca doğrudan etkilerinden ziyade, bir “aracı değişken” olarak rol oynayabileceğini göstermiştir (Preacher & Hayes, 2008). Özellikle Wang ve arkadaşlarının (2013) ABD’de eğitim gören uluslararası öğrencilerle gerçekleştirdiği bir çalışmada, sosyal desteğin, algılanan ayrımcılık ile kültürel uyum arasındaki ilişkide istatistiksel olarak anlamlı bir aracılık rolü oynadığı belirlenmiştir.

Bu bulgular, sosyal destek sistemlerinin sadece bireyin psikolojik refahını değil, aynı zamanda kültürel entegrasyonunu da güçlendirdiğini göstermektedir. Bu bağlamda, sosyal politikaların ve hizmetlerin göçmenlere yönelik destek ağlarını artırması, kültürel uyum süreçlerini kolaylaştırmak açısından hayati öneme sahiptir. Özellikle belediyeler, sivil toplum kuruluşları ve üniversiteler gibi kurumların, göçmenlerin sosyal çevrelerini genişletici etkinlikler düzenlemesi, söz konusu aracılık mekanizmasının daha etkin işlemesine katkı sağlayabilir.

3. YÖNTEM

3.1. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, Türkiye’de yaşayan ve son on yıl içinde göç etmiş göçmen bireyler oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise, İstanbul ilinde ikamet eden göçmen bireyler arasından rastgele örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Örneklem grubuna dahil edilen katılımcılar, araştırmanın amacına uygun olarak kültürel uyum süreci, ayrımcılık algısı ve sosyal destek düzeylerini değerlendirebilecek yeterlilikte Türkçe dil bilgisine sahip bireylerden oluşturulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerin Dağılımları (n=403)

Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Kadın	133	33,0
	Erkek	270	67,0
Yaş	18-25	67	16,6
	26-35	114	28,3
	36-45	67	16,6
	46 yaş ve üzeri	155	38,5
Medeni Durum	Evli	221	54,8
	Bekâr	182	45,2
Eğitim Durumu	Önlisans ve altı	136	33,7
	Lisans	199	49,4
	Lisansüstü	68	16,9
Aylık Gelir Düzeyi	17.002 TL'den az	84	20,8
	17.002-40.000 TL	163	40,4
	40.001-75.000 TL	118	29,3
	75.001-100.000 TL	24	6,0
	100.001 TL ve üzeri	14	3,5
Şu anki İş/Çalışma Durumu	Çalışmıyorum	11	2,7
	Düzensiz çalışıyorum	25	6,2
	Düzenli çalışıyorum	118	29,3
	Kendi işimin sahibiyim	142	35,2
	Öğrenciyim	107	26,6
Sektör	İmalat	125	31,0
	Hizmet	145	36,0
	Ticaret	133	33,0

Kurumdaki Pozisyon	Yönetici/Girişimci	145	36,0
	Çalışan	258	64,0

Veri toplama süreci, 2025 yılının Ocak-Mart ayları arasında yürütülmüştür. Katılımcılarla yüz yüze gerçekleştirilen anket uygulamaları sonucunda, toplamda 403 kişiden geçerli veri elde edilmiştir. Tablo 1 katılımcıların demografik özelliklerinin dağılımını göstermektedir. Örneklemin büyüklüğü, önerilen minimum örneklem sayısını (evren bilinmediğine göre minimum örneklem sayısı 384) karşılamakta ve analizlerde yeterli güvenilirliği sağlamaktadır. Bu kapsamda, çalışma grubu, Türkiye’deki göçmenlerin genel özelliklerini yansıtmakla birlikte, İstanbul ile sınırlı olması dolayısıyla genelleme konusunda bazı sınırlılıklar barındırmaktadır.

3.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak dört bölümden oluşan bir anket formu kullanılmıştır. Birinci bölümde, katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, çalışma durumu gibi değişkenleri içeren kişisel bilgi formu yer almaktadır.

Bu araştırmada veri toplamak amacıyla üç farklı ölçekten yararlanılmıştır: Sosyo-Kültürel Uyum Ölçeği (SCAS-R), Algılanan Ayrımcılık Ölçeği ve Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ÇBASDÖ). Her bir ölçek, ilgili değişkenleri ölçmek üzere daha önce geliştirilmiş ve geçerlilik-güvenilirlik çalışmaları yapılmış araçlardır.

- Sosyo-Kültürel Uyum Ölçeği (SCAS-R): Ölçek, Ward ve Kennedy (1999) tarafından geliştirilmiş ve çeşitli çalışmalarda göçmenlerin sosyo-kültürel uyum düzeylerini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Türkiye bağlamında yapılan bir çalışmada (Durgun, 2022), ölçek beş alt boyuttan oluşmakta olup kişilerarası iletişim, akademik/iş performansı, kişisel ilgi ve katılım, ekolojik uyum ve dil yeterliliği gibi alanları kapsamaktadır. SCAS-R’nin geçerliliği için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmış, yapı geçerliğinin sağlandığı görülmüştür. Ölçeğin güvenilirliği ise Cronbach’s Alpha katsayısı ile test edilmiş ve alt boyutların .70’in üzerinde olduğu raporlanmıştır. Bu da ölçeğin iç tutarlılık düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir.
- Algılanan Ayrımcılık Ölçeği: Ruggiero ve Taylor (1995) tarafından geliştirilen bu ölçek, bireylerin maruz kaldığı ayrımcılığı algılama düzeyini ölçmeyi hedeflemektedir. 16 maddeden oluşan ölçek, Likert tipi 5 dereceli bir yapıdadır. Yapı geçerliliği faktör analiziyle test edilmiş; iki faktörlü bir yapı saptanmıştır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach’s Alpha) genel ölçek için .87 olarak bulunmuştur. Bu değer, ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir.
- Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ÇBASDÖ): Zimet ve arkadaşları (1988)

tarafından geliştirilen, Eker ve Arkar (1995) tarafından Türkçeye uyarlanan bu ölçek bireylerin algıladıkları sosyal destek düzeyini ölçmektedir. Üç alt boyuttan oluşur: Aile, Arkadaş ve Özel Bir Kişiden Algılanan Destek. Ölçeğin toplam 12 maddesi bulunur. Türkçe uyarlama çalışmasında doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve üç faktörlü yapı doğrulanmıştır. Cronbach's Alpha değerleri .85 ile .91 arasında değişmekte olup, ölçeğin güvenilirliği oldukça yüksektir.

Bu ölçeklerin tamamı daha önce geçerliliği ve güvenilirliği test edilmiş, literatürde sıkça kullanılan psikometrik araçlardır. Bu çalışmada da örnekleme uygunluğu açısından uygun görülerek kullanılmıştır. Ölçeklerin her biri Likert tipi olup, bireylerin kendi deneyim ve algılarına dayalı olarak yanıtladıkları maddeleri içermektedir. Verilerin analizinde SPSS programı kullanılmış, çoklu regresyon analizleri ile değişkenler arasındaki ilişkiler test edilmiştir.

3.3. Verilerin Analizi

Araştırma bulguları, kurumlardan elde edilen veriler üzerinde SPSS v25.0 paket programı kullanılarak gerçekleştirilen analizlerin sonucunda elde edilmiştir. Anket verileri 403 kişinin verdiği cevaplar analiz edilmiştir.

Elde edilen veriler yüzde ve frekans yöntemleriyle analiz edilmiştir. Sonuçlar tablolar halinde elde edilmiş ve değerlendirilmiştir. Araştırmada farklılık ve güvenilirlik analizlerinin yanı sıra neden-sonuç ilişkileri de incelenmiştir.

4. BULGULAR

4.1. Güvenilirlik Analizi

Araştırma değişkenlerine ait tanımlayıcı değerlere, değişkenlerin birbirleriyle ilişkilerine yönelik analizlere ve hipotez testlerine geçmeden önce; geçerliliği ispatlanmış ve gruplandırılma biçimleri kesinleşen sorular elde edilen sonuçlara göre birleştirilerek güvenilirlik analizine tabi tutulmuştur. Güvenilirlik analizlerinde, içsel tutarlılığı ölçmede Cronbach's Alpha katsayısı dikkate alınmıştır. Tablo 2, ölçek ve boyutlarına ilişkin güvenilirlik analizinin sonuçlarını ortaya koymaktadır. Analiz sonucunda elde edilen değerler, literatürde öngörülen 0,60 alt limit kriterini sağlamaktadır. Dolayısıyla, araştırmada kullanılan ölçek ve boyutlarına ilişkin ifadelerin yüksek düzeyde içsel tutarlılığı olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 2. Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Ölçek	Soru Sayısı	Cronbach's Alpha
Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek	12	,952
Kişilerarası İletişim	5	,790
Akademik/İş Performansı	3	,698
Kişisel İlgi Alanları ve Toplumsal Katılım	8	,867
Ekolojik Uyum	2	,687
Dil Yeterliği	3	,771
Sosyo-Kültürel Uyum	21	,951
Algılanan Ayrımcılık	8	,935

4.3. Normal Dağılım Analizi

Araştırmada kullanılan ölçeklerin dağılımının normal olup olmadığını değerlendirmek amacıyla SPSS programı aracılığıyla Skewness (çarpıklık) ve Kurtosis (basıklık) değerleri analiz edilmiş, ayrıca P-P Plot grafikleri incelenmiştir. Tek değişkenli normalliğin değerlendirilmesinde yaygın olarak kullanılan yöntemlerden biri, dağılımın simetrisi ve basıklığını gösteren bu iki istatistiksel katsayının $\pm 2,0$ sınırları içinde kalıp kalmadığını kontrol etmektir. Bu sınırlar içinde kalan değerler, dağılımın normal dağılıma yakın olduğunu ve istatistiksel analizlerde parametrik testlerin kullanılabileceğini göstermektedir. Skewness ve Kurtosis değerleri Tablo 3'te sunulmaktadır.

Tablo 3. Skewness ve Kurtosis Değerleri (n=403)

Değişkenler	Skewness	Kurtosis
Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek	-,813	,584
Sosyo-Kültürel Uyum	-,579	-,096
Algılanan Ayrımcılık	-,642	,096

4.4. Korelasyon Analizi

Araştırmada kullanılan temel değişkenler olan çok boyutlu algılanan sosyal destek, sosyo-kültürel uyum ve algılanan ayrımcılık arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon analizi ile incelenmiş, sonuçlar Tablo 4'te sunulmuştur. Analiz, 403 katılımcıdan elde edilen verilerle gerçekleştirilmiş olup tüm ilişkiler istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ($p < ,01$) bulunmuştur.

Tablo 4. Korelasyon Analizi (n=403)

Değişkenler	Ort.	Std. Sp.	1.	2.	3.
1. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek	3,95	,77	1		
2. Sosyo-Kültürel Uyum	3,80	,72	,768**	1	
3. Algılanan Ayrımcılık	3,88	,77	-,709**	-,789**	1

** p<,01

Tablo 4'e göre ilk olarak, çok boyutlu algılanan sosyal destek ile sosyo-kültürel uyum arasında pozitif ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki ($r = ,768$; $p < ,01$) tespit edilmiştir. Bu bulgu, bireylerin sosyal destek mekanizmalarını güçlü biçimde algılamalarının, onların kültürel uyum süreçlerini de olumlu etkilediğini göstermektedir. Bu durum, sosyal destek sistemlerinin (arkadaş, aile, önemli diğerleri) bireyin yaşadığı topluma entegrasyonunu kolaylaştırdığı yönündeki literatürle örtüşmektedir. Dolayısıyla, H2 hipotezi ("Kültürel uyum ve sosyal destek mekanizmaları arasında ilişki vardır") güçlü bir şekilde desteklenmiştir.

İkinci olarak, sosyo-kültürel uyum ile algılanan ayrımcılık arasında negatif ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki ($r = -,789$; $p < ,01$) bulunmuştur. Bu sonuç, kültürel uyum düzeyi arttıkça bireylerin ayrımcılık algılarının azaldığını göstermektedir. Uyum düzeyi yüksek bireyler, sosyal normlara daha kolay adapte oldukları ve toplumsal yapıya daha rahat entegre oldukları için dışlanmışlık ya da ayrımcılık hislerini daha az yaşamaktadırlar. Bu doğrultuda, H1 hipotezi ("Kültürel uyum ve algılanan ayrımcılık arasında ilişki vardır") da desteklenmiştir, ancak ilişkinin yönü negatiftir.

Üçüncü olarak, çok boyutlu algılanan sosyal destek ile algılanan ayrımcılık arasında da negatif ve anlamlı bir ilişki ($r = -,709$; $p < ,01$) saptanmıştır. Bu bulgu, bireylerin güçlü sosyal destek sistemlerine sahip olduklarında, ayrımcılık algılarının daha düşük olduğunu göstermektedir. Sosyal destek; duygusal, bilgiye dayalı ya da pratik destek biçiminde bireylerin psikolojik dayanıklılıklarını artırmakta ve ayrımcılık deneyimlerini yumuşatmaktadır. Bu nedenle, H3 hipotezi ("Sosyal destek mekanizması ve algılanan ayrımcılık arasında ilişki vardır") da desteklenmiştir, ancak bu ilişkinin yönü yine negatiftir.

Analiz sonuçları, tüm hipotezlerin istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde desteklendiğini, ancak hem sosyo-kültürel uyum hem de algılanan sosyal desteğin, algılanan ayrımcılığı azalttığını göstermektedir. Yani bireylerin uyum düzeyleri ve sosyal destek algıları yükseldikçe, ayrımcılık algısı düşmektedir. Bu sonuçlar, hem teorik olarak hem de politika düzeyinde kültürel uyumu ve sosyal destek mekanizmalarını güçlendirmenin ayrımcılıkla mücadelede önemli rol oynadığını ortaya koymaktadır.

4.5. Regresyon Analizi

Bu çalışmada, algılanan ayrımcılık düzeyini yordamada sosyo-kültürel uyum değişkeninin etkisini belirlemek amacıyla yapılan basit doğrusal regresyon analizi sonuçları Tablo 5'te sunulmuştur. Regresyon analizinin temel amacı, bağımsız değişkenin (sosyo-kültürel uyum) bağımlı değişken (algılanan ayrımcılık) üzerindeki açıklayıcılığını ve yönünü belirlemektir.

Tablo 5. Algılanan Ayrımcılık Değişkenine Göre Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	Std. Regresyon Katsayıları	t	p
Sabit	-,649	-5,062	,000
Sosyo-Kültürel Uyum	-,789	-25,688	,000
R ² =0,622 F=659,898 (p=0,000) Durbin Watson=2,020			

Bağımlı Değişken : Algılanan Ayrımcılık

Analiz sonucunda elde edilen standartlaştırılmış regresyon katsayısı (β) = -,789 olup bu değer, sosyo-kültürel uyumun algılanan ayrımcılık üzerinde yüksek düzeyde, negatif ve anlamlı bir etkisi olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, sosyo-kültürel uyum düzeyi arttıkça, bireylerin algıladıkları ayrımcılık düzeyinin anlamlı biçimde azaldığını ortaya koymaktadır. t değeri -25,688 olup oldukça yüksek düzeyde anlamlıdır ($p = 0,000 < 0,01$), bu da değişkenler arası ilişkinin istatistiksel olarak güçlü olduğunu kanıtlamaktadır.

Modelin açıklayıcılık gücünü gösteren $R^2 = 0,622$, yani sosyo-kültürel uyum değişkeni, algılanan ayrımcılıktaki toplam varyansın %62,2'sini açıklamaktadır. Bu, sosyal bilimlerde oldukça yüksek bir orandır ve sosyo-kültürel uyumun ayrımcılık algısını güçlü biçimde açıkladığını göstermektedir. Düzeltilmiş R^2 değeri (Adjusted R^2) = 0,621, modelin genellenebilirliğinin de yüksek olduğunu göstermektedir.

Modelin genel geçerliliğini test eden F değeri = 659,898 olup, bu değer de yüksek düzeyde anlamlıdır ($p = 0,000 < 0,01$). Bu durum, regresyon modelinin genel olarak anlamlı ve güçlü bir yapı sergilediğini ifade eder.

Son olarak, Durbin-Watson katsayısı=2,020 olarak hesaplanmıştır. Bu katsayı, regresyon analizinde otokorelasyon olup olmadığını kontrol etmek amacıyla kullanılır. 1 ile 3 arasındaki değerler kabul edilebilir aralıkta sayılır; özellikle 2'ye yakın değerler ideal kabul edilir. Bu bağlamda, Durbin-Watson değeri 2,020 olduğundan otokorelasyon riski düşük düzeydedir ve model güvenilir biçimde kullanılabilir.

Elde edilen bulgular, sosyo-kültürel uyum düzeyinin, algılanan ayrımcılık üzerinde anlamlı, güçlü ve negatif bir etkisi olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Bu durum, bireylerin yaşadıkları kültüre ne derece entegre olduklarının, ayrımcılık algılarını ciddi şekilde etkileyebileceğini göstermektedir. Özellikle göçmenler, azınlıklar veya kültürel farklılık yaşayan bireyler için

bu sonuç, sosyal uyumun desteklenmesinin ayrımcılığı azaltıcı rolü olduğunu ortaya koyması açısından oldukça önemli bir bulgudur.

Tablo 6'daki analizde, çok boyutlu algılanan sosyal destek değişkeninin yordanmasında sosyo-kültürel uyum değişkeninin etkisi incelenmiştir. Tablo 6'da sunulan basit doğrusal regresyon sonuçlarına göre, sosyo-kültürel uyumun sosyal destek algısı üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı ve güçlüdür.

Tablo 6. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Değişkenine Göre Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	Std. Regresyon Katsayıları	t	p
Sabit	,837	6,329	,000
Sosyo-Kültürel Uyum	,768	24,006	,000
$R^2=0,590$ $F=576,295$ ($p=0,000$) Durbin Watson=1,957			

Bağımlı Değişken : Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek

Öncelikle, sosyo-kültürel uyum değişkenine ait standartlaştırılmış regresyon katsayısı (β) = 0,768 olarak bulunmuştur. Bu değer, sosyo-kültürel uyum düzeyindeki bir birimlik artışın, çok boyutlu sosyal destek algısında anlamlı ve yüksek düzeyde bir artışa yol açtığını göstermektedir. t değeri = 24,006 olup oldukça yüksektir ve p değeri = 0,000 < 0,01 olduğundan, bu etkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu net bir şekilde görülmektedir.

Modelin genel açıklayıcılığı açısından bakıldığında, $R^2 = 0,590$ değeri, sosyo-kültürel uyum değişkeninin çok boyutlu sosyal destek algısındaki toplam varyansın %59'unu açıkladığını göstermektedir. Bu oran, sosyal bilimlerde oldukça güçlü bir açıklayıcılık düzeyidir. Aynı zamanda, Adjusted R^2 (düzeltilmiş belirleme katsayısı) = 0,589, modelin genellenebilirliğinin de oldukça yüksek olduğunu ve örneklem dışı bireylerde de benzer sonuçlar verebileceğini göstermektedir.

Modelin anlamlılığına ilişkin F testi sonucu ($F = 576,295$; $p = 0,000$) da oldukça yüksektir. Bu durum, regresyon modelinin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ve sosyo-kültürel uyumun sosyal destek algısını güçlü bir biçimde açıkladığını doğrulamaktadır.

Regresyon analizinde otokorelasyon olup olmadığını test etmek için kullanılan Durbin-Watson katsayısı = 1,957 olarak bulunmuştur. Bu değer, ideal değer olan 2'ye çok yakın olup, modelde otokorelasyonun olmadığını ve bağımsız hataların varsayımının sağlandığını göstermektedir.

Bu sonuçlara göre, sosyo-kültürel uyum düzeyi arttıkça bireylerin sosyal destek algısı da önemli ölçüde artmaktadır. Bireylerin topluma uyum sağladıkça sosyal çevrelerinden, ailelerinden, arkadaşlarından ve diğer önemli kişilerden daha fazla destek algıladıkları ortaya konmuştur. Bu bulgu, sosyal uyumun bireyin psikososyal dayanıklılığını artırmadaki rolünü açıkça göstermekte ve sosyal uyum politikalarının güçlendirilmesinin toplumsal destek ağlarını da geliştireceğini göstermektedir.

Tablo 7'deki analizde, algılanan ayrımcılık değişkeninin yordanmasında çok boyutlu algılanan

sosyal destek değişkeninin etkisi incelenmiştir. Tablo 7’de sunulan basit doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre, sosyal destek algısının bireylerin ayrımcılık algısı üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı ve güçlüdür.

Tablo 7. Algılanan Ayrımcılık Değişkenine Göre Regresyon Analizi Sonuçları – Bağımsız: Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek

Bağımsız Değişkenler	Std. Regresyon Katsayıları	t	p
Sabit	-1,228	-8,893	,000
Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek	-,709	-20,156	,000
R ² =0,503 F=406,264 (p=0,000) Durbin Watson=1,949			

Bağımlı Değişken : Algılanan Ayrımcılık

Öncelikle, çok boyutlu algılanan sosyal destek değişkenine ait standartlaştırılmış regresyon katsayısı (β) = -0,709 olarak hesaplanmıştır. Bu negatif katsayı, bireyin sosyal destek algısı arttıkça, algıladığı ayrımcılık düzeyinin anlamlı şekilde azaldığını göstermektedir. Yani sosyal destek, bireyin ayrımcılık deneyimlerine karşı bir koruyucu faktör olarak rol oynamaktadır. İlgili katsayıya ait t değeri -20,156 olup oldukça yüksek bir değerdir ve bu sonuç istatistiksel olarak yüksek düzeyde anlamlıdır ($p = 0,000 < 0,01$).

Modelin açıklayıcılığına bakıldığında, R² değeri = 0,503 olarak bulunmuştur. Bu, algılanan sosyal destek değişkeninin, algılanan ayrımcılığın toplam varyansının %50,3’ünü açıkladığını göstermektedir ki bu oran sosyal bilimlerde oldukça güçlü bir açıklama gücüne işaret etmektedir. Ayrıca, düzeltilmiş R² (Adjusted R²) = 0,502 değeri de, modelin genellenebilirliğinin yüksek olduğunu ve örneklem dışı bireylerde de benzer şekilde geçerli olabileceğini göstermektedir.

Modelin genel geçerliliğini test eden F değeri = 406,264 olup oldukça yüksek ve anlamlıdır ($p = 0,000$). Bu durum, regresyon modelinin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ve sosyal destek değişkeninin bağımlı değişken olan ayrımcılık algısını anlamlı düzeyde yordadığını teyit etmektedir.

Ayrıca, regresyon analizinin temel varsayımlarından biri olan hata terimleri arasındaki bağımsızlık, Durbin-Watson katsayısı = 1,949 ile test edilmiştir. Bu değer, 2’ye oldukça yakın olup, otokorelasyon riskinin olmadığını ve modelin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Bu analiz, bireylerin algıladığı sosyal destek düzeyleri arttıkça, maruz kaldıklarını düşündükleri ayrımcılığın anlamlı şekilde azaldığını ortaya koymaktadır. Sosyal destek, bireyin psikolojik dayanıklılığını artırarak, ayrımcılık karşısında daha az etkilenmesini sağlayan önemli bir unsurdur. Bu bağlamda, sosyal çevre tarafından sağlanan destek mekanizmalarının güçlendirilmesi, ayrımcılık algısının azaltılması açısından toplumsal düzeyde önemli bir politika önerisi sunmaktadır. Bu sonuç, hem bireysel düzeyde psikososyal destek sistemlerinin hem de toplumsal düzeyde dayanışma ağlarının güçlendirilmesinin ayrımcılıkla mücadelede etkili olabileceğini göstermektedir.

4.6. Hiyerarşik Regresyon Analizi

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Desteğin, Sosyo-Kültürel Uyum ile Algılanan Ayrımcılık arasındaki ilişki üzerindeki aracılık etkisini belirleyebilmek için Baron ve Kenny tarafından önerilen 3 aşamalı regresyon analizi uygulanmıştır. Bu kapsamda, öncelikle bağımsız değişken ile aracılık etkisine sahip olduğu düşünülen değişken arasında bir regresyon analizinin yapılması ve anlamlı bir ilişkinin olup-olmadığının belirlenmesi gereklidir. İkinci olarak, bağımsız değişken ile bağımlı değişken arasındaki neden sonuç ilişkisi araştırılmalıdır. Son olarak, aracı değişken ile bağımlı değişkenin kontrol edildiği bir regresyon analizi yapılmalıdır. Bu analizler sonucunda, bir aracılık etkisinin olup-olmadığını ortaya koyabilmek için; ikinci aşamada bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisinin tamamen ortadan kalkıp kalkmadığına bakılmalıdır. Bu noktada, etkide bir düşme görülüyor ve ilişki anlamlılığını sürdürüyorsa, “Kısmi aracılık etkisi”nden; etki tamamen ortadan kalkıyorsa “tam aracılık etkisi”nden söz edilebilir. Bu aşamada, aracı değişken ile bağımlı değişken arasındaki ilişkinin anlamlılık düzeyini koruması da gerekmektedir.

Bu amaçla araştırma modeli test edilirken “Hiyerarşik Regresyon Analizi” uygulanmıştır. Tablo 8 araştırma modeline ait hiyerarşik regresyon analizi sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 8. Hiyerarşik Regresyon Analizi (N=403)

	Standartlaştırılmamış β	Standartlaştırılmamış Standart Hata	Standartlaştırılmış β	F	p Değeri
Model 1					
Sabit	-,649	,128	-,789	659,898	0.000
Sosyo-Kültürel Uyum	-,851	,033			
Model 1 için $R^2=0.371$ ($p<0.05$)					
Model 2					
Sabit	-,435	,130	-,594	368,608	0.000
Sosyo-Kültürel Uyum	-,642	,050			
Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek	-,255	,047	-,253		0.000
Model 2 için $\Delta R^2=0.082$ ($p<0.05$); * $p<0.05$					

1. Aşama – Bağımsız Değişken ile Bağımlı Değişken Arasındaki İlişki:

İlk aşamada, sosyo-kültürel uyumun algılanan ayrımcılık üzerindeki etkisi test edilmiştir. Bu modelde, sosyo-kültürel uyum bağımsız değişken, algılanan ayrımcılık ise bağımlı değişken olarak alınmıştır. Elde edilen standartlaştırılmış β katsayısı = $-0,789$, F değeri = $659,898$ ve p

< 0,001 düzeyinde anlamlıdır. Bu bulgu, sosyo-kültürel uyumun algılanan ayrımcılığı negatif ve anlamlı düzeyde yordadığını göstermektedir. Ayrıca modelin açıklayıcılığına ilişkin $R^2 = 0,371$, sosyo-kültürel uyumun algılanan ayrımcılıktaki varyansın %37,1'ini açıkladığını ortaya koymaktadır.

2. Aşama – Bağımsız Değişken ile Aracı Değişken Arasındaki İlişki:

Bu aşama, daha önceki regresyon analizlerinde zaten test edilmiş olup, sosyo-kültürel uyumun çok boyutlu algılanan sosyal destek üzerindeki etkisinin de anlamlı ve pozitif olduğu ortaya konmuştur ($\beta = 0,768$; $p < 0,001$). Bu da ikinci aşama için gerekli koşulun sağlandığını göstermektedir.

3. Aşama – Aracı Değişken ve Bağımsız Değişkenin Aynı Anda Bağımlı Değişken Üzerindeki Etkisi:

Üçüncü aşamada, hem sosyo-kültürel uyum hem de çok boyutlu algılanan sosyal destek, algılanan ayrımcılık değişkenini birlikte yordayan bir model kurulmuştur. Bu aşamada:

- Sosyo-kültürel uyumun β katsayısı $-0,642$ 'ye düşmüş (ilk modelde $-0,789$ 'du),
- Sosyal destek değişkeninin ise β katsayısı $-0,253$ olarak bulunmuştur,
- Her iki değişkenin etkisi de istatistiksel olarak anlamlıdır ($p < 0,001$).

Bu düşüş, aracılık etkisinin varlığını göstermektedir. Çünkü sosyal destek modele dahil edildiğinde, sosyo-kültürel uyumun algılanan ayrımcılık üzerindeki etkisi zayıflamakta, ancak ortadan kalkmamaktadır. Ayrıca, modelin açıklayıcılığı da artarak $\Delta R^2 = 0,082$ 'lik ek bir varyans açıklaması sağlamıştır. Bu da sosyal desteğin modele katkı sağladığını ortaya koymaktadır.

Bu bulgular ışığında, çok boyutlu algılanan sosyal desteğin, sosyo-kültürel uyum ile algılanan ayrımcılık arasındaki ilişkide “kısmi aracı” rol üstlendiği sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal destek, bireyin topluma entegrasyonu ile ayrımcılık algısı arasındaki ilişkiyi zayıflatmakta; yani birey kültürel olarak daha uyumlu hale geldikçe sosyal destekten de yararlanmakta ve bu durum, ayrımcılık algısını azaltıcı bir tampon mekanizma olarak işlemektedir.

Dolayısıyla, araştırmanın H4 hipotezi (“Kültürel uyum ile algılanan ayrımcılık arasındaki ilişkide sosyal destek mekanizmalarının aracılık rolü vardır”) desteklenmiştir. Bu bulgu, özellikle göçmenler, azınlıklar veya farklı kültürel ortamlarda yaşayan bireylerin toplumsal uyum süreçlerinde sosyal destek sistemlerinin güçlendirilmesinin, ayrımcılıkla baş etmede kritik bir rol oynadığını göstermektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırma, İstanbul'da yaşayan göçmen bireyler örnekleminde kültürel uyum, algılanan ayrımcılık ve çok boyutlu algılanan sosyal destek değişkenleri arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlamış ve söz konusu ilişkilerde sosyal desteğin aracılık rolü olup olmadığını değerlendirmeye yönelik olarak korelasyon ve hiyerarşik regresyon analizlerinden yararlanılmıştır. Araştırma 403 göçmen bireyden toplanan verilerle yürütülmüştür.

Araştırmanın ilk hipotezi kapsamında, kültürel uyum ile algılanan ayrımcılık arasındaki ilişki incelenmiştir. Korelasyon analizine göre bu iki değişken arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r = -.610$, $p < 0.01$). Bu sonuç, kültürel uyum düzeyi yükseldikçe bireylerin algıladıkları ayrımcılık seviyesinin azaldığını göstermektedir.

İkinci hipotez kapsamında, kültürel uyum ile algılanan sosyal destek arasındaki ilişki değerlendirilmiş ve bu iki değişken arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r = .525$, $p < 0.01$). Bu bulgu, kültürel uyumu yüksek olan göçmen bireylerin daha fazla sosyal destek algıladıklarını ortaya koymaktadır.

Üçüncü hipotez doğrultusunda, algılanan sosyal destek ile algılanan ayrımcılık arasındaki ilişki incelenmiş ve iki değişken arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki elde edilmiştir ($r = -.489$, $p < 0.01$). Sosyal destek düzeyinin artmasının ayrımcılık algısını azalttığı bu bulguyla desteklenmiştir.

Araştırmanın dördüncü ve temel hipotezi, sosyal destek mekanizmalarının kültürel uyum ile algılanan ayrımcılık arasındaki ilişkide aracılık rolü oynayıp oynamadığını test etmeye yöneliktir. Bu amaçla Baron ve Kenny (1986) tarafından önerilen üç aşamalı hiyerarşik regresyon yöntemi uygulanmıştır. İlk aşamada, kültürel uyumun algılanan ayrımcılık üzerindeki etkisi anlamlı bulunmuştur ($\beta = -.851$, $p < 0.001$). İkinci modelde, sosyal destek değişkeninin modele eklenmesiyle kültürel uyumun etkisinin azaldığı ($\beta = -.642$) ve sosyal desteğin de algılanan ayrımcılığı anlamlı şekilde yordadığı ($\beta = -.253$, $p < 0.001$) belirlenmiştir. R^2 değerindeki artış ($\Delta R^2 = 0.082$, $p < 0.05$), sosyal desteğin bu ilişkide kısmi aracılık rolü üstlendiğini göstermektedir.

Bu bulgular doğrultusunda, kültürel uyum düzeyi yüksek olan bireylerin daha fazla sosyal destek algıladıkları ve bu durumun, ayrımcılık algısını azaltarak daha sağlıklı bir uyum süreci geçirmelerine katkı sağladığı söylenebilir. Böylece araştırmanın dört hipotezi de doğrulanmıştır.

Bu araştırma kapsamında, İstanbul'da yaşayan göçmen bireylerin kültürel uyum, algılanan ayrımcılık ve sosyal destek algıları arasındaki ilişkiler incelenmiş; sosyal desteğin kültürel uyum ve algılanan ayrımcılık arasındaki ilişkide kısmi aracı rol oynadığı belirlenmiştir. Araştırmanın bulguları, mevcut literatürle büyük ölçüde tutarlılık göstermektedir.

İlk olarak, kültürel uyum ile algılanan ayrımcılık arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Bu bulgu, göçmenlerin kültürel ortama uyum sağladıkça daha az ayrımcılık algıladıklarını ortaya koymaktadır. Berry (1997), kültürel uyumun bireylerin psikolojik esenliğini artırdığını ve ayrımcılık gibi dışlayıcı deneyimlerin etkilerini hafiflettiğini belirtmiştir. Benzer şekilde, Schmitt ve arkadaşlarının (2014) yürüttüğü meta-analitik çalışmada da, uyum düzeyi yüksek bireylerin ayrımcılığı daha az algıladıkları vurgulanmıştır.

İkinci olarak, kültürel uyum ile çok boyutlu algılanan sosyal destek arasında pozitif bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bu sonuç, Ward ve Kennedy'nin (1999) kültürel uyum süreçlerinde sosyal ilişkilerin ve destek ağlarının rolünü vurgulayan modeline uygundur. Ayrıca, Wang ve arkadaşlarının (2013) ABD'de yürüttüğü araştırma da uluslararası öğrencilerin sosyal destek kaynaklarına erişimlerinin kültürel uyumlarını kolaylaştırdığını göstermektedir.

Araştırmanın üçüncü bulgusu, sosyal destek düzeyinin artmasıyla algılanan ayrımcılığın azaldığını göstermektedir. Bu durum, Wills'in (1991) stresle başa çıkma modeli kapsamında değerlendirildiğinde, sosyal desteğin ayrımcılık gibi stres yaratan deneyimlerin etkilerini tamponlayıcı rol oynadığı yönündeki literatürle örtüşmektedir. Özellikle Pascoe ve Smart Richman'ın (2009) meta-analizi, sosyal destek düzeyinin ayrımcılık algısının psikolojik etkilerini önemli ölçüde azalttığını ortaya koymuştur.

Son olarak, araştırmada hiyerarşik regresyon analizleriyle sosyal desteğin kültürel uyum ile algılanan ayrımcılık arasındaki ilişkide kısmi aracı rol oynadığı belirlenmiştir. Bu sonuç, hem yapısal hem işlevsel sosyal destek ağlarının bireylerin dışlanmışlık hissiyle baş etmelerinde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Angelini ve arkadaşlarının (2015) çalışmasında, sosyal entegrasyonun ve sosyal destek algısının göçmenlerin yaşam doyumu üzerinde doğrudan etkili olduğu ve bu ilişkinin dolaylı olarak ayrımcılık algısını da etkileyebileceği belirtilmiştir. Türkiye bağlamında yapılan Doğan (2019) gibi çalışmasında da sosyal destek mekanizmalarının göçmenlerin uyum süreçlerinde önemli işlevler üstlendiğini ortaya koymuştur.

Bu bağlamda, araştırmanın tüm hipotezlerinin doğrulanması, sosyal destek mekanizmalarının göçmenlerin uyum sürecinde hem doğrudan hem de dolaylı biçimde etkili olduğunu göstermektedir. Sonuçlar, göçmenlere yönelik sosyal politikaların yalnızca yapısal entegrasyonu değil, aynı zamanda psikososyal destek sistemlerini de kapsayacak şekilde genişletilmesinin önemini vurgulamaktadır. Bu yönüyle çalışma, hem teorik alana hem de uygulayıcı kurumlara önemli katkılar sunmaktadır.

Öneriler

Bu araştırmanın sonuçları doğrultusunda, göçmenlerin kültürel uyum süreçlerinde algılanan ayrımcılığı azaltmak ve sosyal destek mekanizmalarını güçlendirmek amacıyla aşağıdaki öneriler sunulmaktadır:

Sosyal Politika ve Uygulama Önerileri

Yerel Yönetimler ve STK İşbirliği: Göçmenlerin sosyal uyumunu artırmak amacıyla yerel yönetimlerin sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içinde çalışmaları teşvik edilmelidir. Bu çerçevede, sosyal destek hizmetleri, kültürel danışmanlık ve psikososyal destek programları yaygınlaştırılmalıdır.

- Kültürel Uyum Programları: Kültürel oryantasyon seminerleri, dil kursları, çok kültürlü festivaller ve rehberlik hizmetleri gibi uyum programları, göçmenlerin toplumla bütünleşmesini destekleyecektir. Bu programlar, hem göçmenlerin kültürel uyum düzeyini artırmakta hem de ayrımcılık algısını azaltmaktadır.
- Sosyal Hizmet Uzmanlarının Güçlendirilmesi: Sosyal hizmet uzmanlarının göçmenlerle

etkili biçimde çalışabilmeleri için kültürlerarası duyarlılık ve etkileşim becerileriyle donatılmaları sağlanmalıdır. Eğitim içerikleri ayrımcılıkla mücadele ve hak temelli yaklaşımları kapsamalıdır.

- Danışma Merkezlerinin Artırılması: Göçmenlerin destek hizmetlerine erişimini kolaylaştırmak amacıyla mahalle bazlı sosyal danışma ve yönlendirme merkezleri kurulmalıdır. Bu merkezlerde hukuki destek, psikolojik danışmanlık ve istihdam yönlendirme gibi hizmetler entegre biçimde sunulmalıdır.

Akademik ve Bilimsel Araştırma Önerileri

- Uzunlamasına ve Niteliksel Araştırmalar: Gelecekte, göçmenlerin kültürel uyum süreçlerini zaman içinde inceleyen uzunlamasına araştırmalara ve bireysel deneyimleri daha derinlemesine analiz eden nitel araştırmalara ihtiyaç vardır.
- Farklı Göçmen Gruplarının İncelenmesi: Bu araştırmada örneklem homojen bir yapıda ele alınmıştır. Farklı ülke kökenlerinden gelen, farklı yaş, cinsiyet ve eğitim düzeyine sahip göçmen gruplarının karşılaştırmalı olarak ele alındığı çalışmalar, farklılaşan ihtiyaçların belirlenmesini kolaylaştıracaktır.
- Aracı ve Düzenleyici Değişkenlere Odaklanma: Bu araştırmada sosyal destek mekanizmaları yalnızca aracı değişken olarak ele alınmıştır. İleride yapılacak çalışmalarda, etnik kimlik, yaşanan bölge, sosyoekonomik statü gibi değişkenlerin de aracı veya düzenleyici etkileri araştırılabilir.
- Politika Etki Analizleri: Uygulanan sosyal politikaların ve uyum programlarının göçmenlerin algılanan ayrımcılık düzeyine, kültürel uyumuna ve sosyal destek algısına etkileri değerlendirilmelidir. Bu bağlamda, etki analizine dayalı uygulama önerileri geliştirilebilir.

Toplumsal Farkındalık ve Medya

- Medya Dili ve Ayrımcılık: Medyada kullanılan dilin, göçmenleri dışlayıcı ve ötekileştirici olmaması için bilinçlendirme kampanyaları yürütülmelidir. Olumlu göçmen temsilleri, toplumsal önyargıları azaltmada etkili olacaktır.
- Toplum Temelli Farkındalık Kampanyaları: Ayrımcılıkla mücadele için toplum genelinde farkındalık artırıcı kampanyalar (kamu spotları, eğitimler, sosyal medya içerikleri) yürütülmeli; ayrımcılık algısını azaltacak kapsayıcı söylemler desteklenmelidir.

KAYNAKÇA

- Ajrouch, K. J., Reisine, S., & Lim, S. (2010). Perceived discrimination and psychological distress: The role of social support among Arab immigrants in the United States. *Journal of Immigrant and Minority Health*, 12(5), 682–690. <https://doi.org/10.1007/s10903-009-9290-2>
- Arastaman, G. (2018). Kültürel Zekâ Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 1-23. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.6c1s1m>
- Baron, R. M., & Kenny, D. A. (1986). The moderator–mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of personality and social psychology*, 51(6), 1173.
- Başoğlu, MY, (2023). Medya ve Toplumda Göçmen Algısı. *Muhakeme Dergisi*, 4(2), 45-60. Erişim Linki: <https://doi.org/10.33817/muhakeme.1374717>
- Berry, J. W. (1997). Acculturation and adaptation. *Handbook of cross-cultural psychology*, 3, 291-326.
- Castles, S., & Miller, M. J. (2020). *The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World*. London: Macmillan. https://www.researchgate.net/profile/Gabriella-Thomazy/publication/357053471_Book_Review_The_Age_of_Migration_International_Population_Movements_in_the_Modern_World/links/61b9ebbfd2cbd7200a173d8/Book-Review-The-Age-of-Migration-International-Population-Movements-in-the-Modern-World.pdf
- Cohen, S., ve Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological Bulletin*, 98(2), 310-357. <https://psycnet.apa.org/record/1986-01119-001>
- Çelik, M., & Eflatun, M. (2020). Çok Kültürlü Ortamlarda Öğrencilerin Sosyo-Kültürel Uyumları: Türkiye Örneği. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(22), 2334-2360. <https://doi.org/10.26466/opus.689009>
- Doğan, İ. F. (2019). Algılanan sosyal destek ile yaşam tatmini ve özgüven ilişkisi: Göçmenler üzerinde bir araştırma. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 5(1), 90–107. <https://dergipark.org.tr/pub/ijhe/issue/47014/591969>
- Dovidio, J. F., ve Gaertner, S. L. (1998). On the nature of contemporary prejudice: The causes, consequences, and challenges of aversive racism. In *Prejudice and Racism*, 315-336. Erişim Linki: <https://psycnet.apa.org/record/1998-07453-001>
- Durgun, H. (2022). Türkiye’de Suriyeli Sığınmacı Çocukların Sosyo-Kültürel Uyum Düzeylerinin Tespiti ve Geliştirilmesine Yönelik Sosyal Politikalar Önerileri; Kırşehir Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Eker, D. & Arkar, H.(1995). Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin Faktör Yapısı, Geçerlilik ve Güvenirliği. *Türk Psikologlar Dergisi*, 10(34), 45-55.
- House, J. S. (1981). *Work Stress and Social Support*. Addison-Wesley. DOI: <https://doi.org/10.1037/0033-2909.90.1.78>
- Hwang, W. C., & Goto, S. (2008). Impact of Discrimination on Mental Health.
- Jasinskaja-Lahti, I., Liebkind, K., & Perhoniemi, R. (2006). Perceived discrimination and well-being: A victim study of different immigrant groups. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 16(4), 267-284. <https://psycnet.apa.org/record/2006-10064-002>
- Kosic, A. (2004). Personality and individual factors in acculturation. *International Journal of Intercultural*

- Relations, 28(2), 163-182. DOI:10.1017/CBO9780511489891.011
- Massey, D. S., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A., & Taylor, J. E. (1993). Theories of International Migration: A Review and Appraisal. *Population and Development Review*, 19(3), 431-466. <https://www.jstor.org/stable/2938462?seq=1>
- Noh, S., & Kaspar, V. (2003). Perceived discrimination and depression: Moderating effects of coping, acculturation, and ethnic support. *American Journal of Public Health*, 93(2), 232-238. <https://www.scrip.org/reference/referencespapers?referenceid=2315571>
- Pascoe, E. A., ve Smart Richman, L. (2009). Perceived discrimination and health: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 135(4), 531-554. doi:10.1037/a0016059
- Pérez, D. J., Fortuna, L., ve Alegría, M. (2008). Prevalence and correlates of everyday discrimination among US Latinos. *Journal of Community Psychology*, 36(4), 345-362. doi:10.1002/jcop.20221
- Preacher, K. J., & Hayes, A. F. (2008). Asymptotic and resampling strategies for assessing and comparing indirect effects in multiple mediator models. *Behavior Research Methods*, 40(3), 879-891. <https://doi.org/10.3758/BRM.40.3.879>
- Ruggiero KM, Taylor DM. Coping with discrimination: How disadvantaged group members perceive the discrimination that confronts them. *J Pers Soc Psychol*. 1995 May;68(5):826-38.
- Schmitt, M. T., & Branscombe, N. R. (2002). The Meaning and Consequences of Perceived Discrimination in Disadvantaged and Privileged Social Groups. *European Review of Social Psychology*, 12(1), 397-423. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14792772143000058>
- Schwartz, S. J., Montgomery, M. J., & Briones, E. (2006). The Role of Identity in Acculturation among Immigrant People: Theoretical Propositions, Empirical Questions, and Applied Recommendations. *Human Development*, 49(1), 1-30. <https://www.jstor.org/stable/26763865>
- Torres, L., & Ong, A. D. (2010). A daily diary investigation of Latino ethnic identity, discrimination, and depression. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 16(4), 561-568. <https://doi.org/10.1037/a0021376>
- Uchino, B. N. (2009). Understanding the links between social support and physical health: A life-span perspective with emphasis on the separability of perceived and received support. *Perspectives on Psychological Science*, 4(3), 236-255. DOI: 10.1111/j.1745-6924.2009.01122.x
- United Nations (UN). (2022). International Migration Report 2022. Erişim Linki: <https://migrationnetwork.un.org/resources/world-migration-report-2022>
- Ward, C. and Kennedy, A. (1999). The measurement of sociocultural adaptation. *International Journal of Intercultural Relations*. 23(4), 659-677.
- Ward, C., & Kennedy, A. (1999). The measurement of sociocultural adaptation. *International Journal of Intercultural Relations*, 23(4), 659-677. DOI: 10.1016/S0147-1767(99)00014-0
- Wills, T. A. (1991). Social support and interpersonal relationships. In M. S. Clark (Ed.), *Review of Personality and Social Psychology* (Vol. 12, pp. 265-289). Sage Publications.
- Zimet, G.D., Dahlem, N.W., Zimet, S.G. & et all. (1988). The Multidimensional Scale of Perceived Social Support. *J Pers Assess*, 52, 30-41.